

**PANGARIBAWANE MEDHIA e-SCRAPBOOK TUMRAP KAWASISAN NULIS TEKS PROFIL TOKOH
KELAS VII SMP NEGERI 9 MOJOKERTO**

Khasanah

S-1 Jurusan Pendhidhikan Basa lan Sastra Dhaerah (Jawa), Fakultas Basa lan Seni, Universitas Negeri Surabaya
khasanahkhasanah@mhs.unesa.ac.id

Latif Nur Hasan, S. Pd., M. Pd.

Dhosen Jurusan Pendhidhikan Basa lan Sastra Dhaerah (Jawa), Fakultas Basa lan Seni, Universitas Negeri Surabaya

Abstrak

Kawasisan nulis ditindakake sajrone pasinaon basa, mligine basa Jawa. Salah siji KD sajrone kurikulum 2013 basa Jawa yaiku “mengapresiasi secara lisan dan tulis teks profil tokoh”. Pasinaon nulis teks profil tokoh mbutuhake usaha kanggo ngriptakake proses pasinaon kang bisa narik minat lan kawigatene para siswa. Salah sawijne usaha kasebut yaiku nggunakake medhia pasinaon. Medhia pasinaon kang dimaksud yaiku medhia *e-Scrapbook*. Medhia *e-Scrapbook* dipilih sajrone panliten iki supaya nggampangake siswa bisa nampa pasinaon lan ngundhakake kawasisan nulis tumrap materi pasinaon nulis teks profil tokoh.

Adhedhasar andharan ing ndhuwur, mula underan panliten iki yaiku (1) Kepriye asile pasinaon nulis teks profil tokoh tanpa nggunakake medhia *e-Scrapbook* tumrap siswa, (2) Kepriye asile pasinaon nulis teks profil tokoh nggunakake medhia *e-Scrapbook* tumrap siswa, (3) kepriye pangaribawane medhia *e-Scrapbook* sajrone pasinaon nulis teks profil tokoh kanggone siswa. Ancase panliten iki yaiku (1) ngandharake undhake pasinaon nulis teks profil tokoh tanpa nggunakake medhia *e-Scrapbook*, (2) ngandharake undhake pasinaon nulis teks profil tokoh nggunakake medhia *e-Scrapbook*, (3) ngandharake pangaribawane medhia *e-Scrapbook* tumrap kawasisan nulis teks profil tokoh para siswa.

Panliten iki nggunakake metodhe eksperimen *Quasi Experimental Design* kanthi model *Nonquivalen Control Group Design*. Cara njupuk sampel iki kanthi cara *sampling purposive*, yaiku sampel kang wis ditemtokake yaiku kelas kontrol (7B) lan kelas eksperimen (7A). Panliten iki ditindakake dening panliti kaping pindho yaiku panliten 1 lan panliten 2.

Asil panliten 1 lan 2 yaiku medhia *e-Scrapbook* nduweni pangaribawa kang signifikan antarane kelas kontrol kang tanpa nggunakake medhia *e-Scrapbook* lan kelas eksperimen kang nggunakake medhia *e-Scrapbook*. Asil panliten kang diitung nggunakake uji t ngasilake $t_{hitung} = 2,61 > t_{tabel} = 2,000$ (0,05 kanthi $db = 64-2 = 62$) ing panliten 1 lan ing panliten 2 $t_{hitung} = 3,16 > t_{tabel} = 2,000$ (0,05 kanthi $db = 64-2 = 62$). Mula bisa dijupuk dudutan yen H_0 ditolak lan H_1 ditampa. H_1 ditampa amarga $t_{hitung} > t_{tabel}$, uga disengkuyung sampel kang wis ditemtokake lan respon siswa 90% sarujuk banget lan sarujuk olehe nggunakake medhia *e-Scrapbook* sajrone pasinaon nulis teks profil tokoh.

Tembung wigati : *e-Scrapbook*, kawasisan, nulis teks profil tokoh

PURWAKA

Landhesane Panliten

Kabeh sekolahan mesthi butuh medhia piwulangan kanggo nggampangake proses pasinaon. Banjur ora mung kuwi wae, sekolahan kang nggunakake medhia bakal entuk paedahe kang gedhe banget tumrap siswane. Paedahe nggunakake medhia pasinaon yaiku siswa bisa wasis. Siswa dituntut kudu nduweni kawasisan.

Salah sawijine kawasisan kang kudu diduweni siswa yaiku kawasisan bebasa. Kawasisan bebasa kaperang dadi papat yaiku nyimak, wicara, maca, nulis, lan saben-saben peranan nduweni sesambungan marang kawasisan liyane (Tarigan, 2008:1). Luwih utama maneh kawasisan nulis. Miturut Durmuşoğlu Köse et al. (sajrone Melikhova, 2020) Nulis yaiku salah sawijine aspek kang mesthi nuwuhake perkara ing kawasisan bebasa. Ora mung ing para siswa kang nyinaoni bab kuwi, nanging guru uga ana perkara ing bab nulis.

Tarigan (2008:22) menahi panemu yen nulis yaiku nggambarake lambang-lambang grafik kang nggambarake samubarang basa kang dingerteni dening wong liya, saengga wong-wong liya bisa maca lambang-lambang grafik kasebut yen dheweke ngerti basa lan gambar grafik kasebut. Wong liya kasebut kudu ngerti dhisik samubarang basa saengga dheweke bakal ngerti apa kang dikarepna panulis. Panulis supaya luwih trampil yaiku kanthi cara latiyen saben dina, saengga kawasisan nulis bisa luwih ngrembaka.

Kawasisan nulis wis disinaoni kawit tingkat TK nganti SMA, lan sabacute. Saben tingkat sekolah, beda-beda anggane ngasah kawasisan nulis. Kawasisan nulis ing tingkat SMP diajab kawasisane wis mumpuni. Siswa SMP diajab bisa nggawe ukara kanthi pener lan slaras karo paugeran panulisan.

Siswa SMP ing kasunyatanane isih kurang nggatekake bab nulis, malah ana tulisane kang durung

cetha saengga mangaribawani kawasisan siswa sajrone wicara uga amarga kawasisan siji lan liyane nduweni sesambungan. Kedadeyan iki dumadi ing SMP Negeri 9 Kota Mojokerto. Rata-rata siswa ing kutha Mojokerto nggunakake basa Jawa ngoko utawa basa Surabaya, dadine basa Jawa ing kutha Mojokerto ora nganggo basa Jawa kang baku, saengga nalika para siswa yen dikongkon nulis, tulisan basa Jawane campuran, ana basa Jawa lan basa Indonesiane. Kuwi kabeh bisa dumadi amarga guru kang njlentrehake materi kanthi metode ceramah yaiku metodhe njlentrehake materi kanthi cara guru wicara tanpa nggunakake medhia piwulangan.

Guru ngupayakake supaya kawasisan siswa bisa wasis kanthi cara nggunakake medhia piwulangan. Medhia piwulangan bisa nggampangake siswa nampa pesen (materi) kang diwenehake guru yaiku kawasisan nulis. Salah sawijine kawasisan nulis ing silabus kurikulum 2013 basa Jawa tingkat SMP yaiku nulis teks profil tokoh. Piwulangan nulis teks profil tokoh lumrahe guru menehi materi nulis teks profil tokoh tanpa medhia, sawise iku siswa diutus nggawe teks profil tokoh. Ing kasunyatan, siswa dirasa angel nulis teks profil tokoh amarga kurange tembung kang dikuwasani, saengga para siswa kurang wigati anggane nulis teks profil tokoh nganggo basa Jawa. Mula guru kudu bisa narik kawigatenan siswa supaya gelem sinau nulis nganggo basa Jawa yaiku kanthi cara nggunakake medhia piwulangan.

Medhia piwulangan kang digunakake kanggo nulis teks tokoh profil yaiku medhia visual kang awujud *e-Scrapbook*. *E-Scrapbook* yaiku medhia pasinaon kang isine materi, tuladha, lan evaluasi ngenani para tokoh nasional kang tampilane arupa *scrapbook* umume. Wujud *e-Scrapbook* iki aplikasi flash kang arupa buku *scrapbook*. Medhia *e-Scrapbook* iki diajab bakal narik kawigatene siswa amarga akeh banget efek visual utawa gambar kang onja tinimbang metodhe ceramah.

Herayanti, Fuadunnazmi, & Habibi (sajrone Sunarto, dkk, 2020) percaya yen aplikasi bisa ngundhakake motivasi sinau siswa lan asil pasinaon para siswa amarga guru ora mung dadi sumber pasinaon siswa nanging kanca sapaadha lan pasinaon liyane uga bisa dadi sumber pasinaon. Miturut Innova lan Smrikarov (sajrone Sunarto, dkk, 2020) sinau nganggo aplikasi bisa narik kawigatene siswa amarga slaras karo kauripane saben dina.

Panganggane medhia piwulangan *e-Scrapbook* iki bisa didadekake cara dening guru supaya narik kawigatene siswa lan supaya mbiyantu siswa bisa luwih gampang anggane nampa piwulangan nulis teks profil tokoh. Nulis teks profil tokoh bisa nambahi kawruh ngenani tokoh-tokoh kang ana pangaribawane kanggo Indonesia lan bisa nguwasani tembung-tembung kang diajab angel lan anyar, kanthi cara kasebut kawasisan siswa tumrap nulis teks profil tokoh bisa mundhak.

Underane Panliten

Adhedhasar landhesane panliten kasebut, sing dadi punjere panliten iki yaiku pangaribawane medhia *e-Scrapbook* tumrap kawasisan nulis teks profil tokoh. Dene underane panliten iki ditetepake ing ngisor iki.

- 1) Kepriye undhake pasinaone para siswa kelas VII B SMP Negeri 9 Kota Mojokerto ngenani piwulangan nulis teks profil tokoh tanpa nggunakake *e-Scrapbook* ing kelas kontrol?
- 2) Kepriye undhake pasinaone para siswa kelas VII A SMP Negeri 9 Kota Mojokerto ngenani piwulangan nulis teks profil tokoh kanthi nggunakake *e-Scrapbook* ing kelas eksperimen?
- 3) Kepriye pangaribawane kawasisan nulis teks profil tokoh kanthi nggunakake medhia *e-Scrapbook* lan tanpa nggunakake medhia *e-Scrapbook* siswa kelas VII SMP Negeri 9 Kota Mojokerto ngenani piwulangan nulis teks profil tokoh?

Ancase Panliten

Adhedhasar underane panliten kasebut, ancas utama panliten iki yaiku kanggo ngandharake lan njlentrehake pangaribawane medhia *e-Scrapbook* tumrap kawasisan nulis teks profil tokoh. Dene adhedhasar underane panliten, ancas mligi saka panliten iki yaiku kanggo ngandharake lan njlentrehake:

- 1) undhake pasinaone para siswa kelas VII B SMP Negeri 9 Kota Mojokerto ngenani piwulangan nulis teks profil tokoh tanpa nggunakake *e-Scrapbook* ing kelas kontrol.
- 2) undhake pasinaone para siswa kelas VII A SMP Negeri 9 Kota Mojokerto ngenani piwulangan nulis teks profil tokoh ngenani piwulangan nulis teks profil tokoh kanthi nggunakake *e-Scrapbook* ing kelas eksperimen.
- 3) pangaribawane kawasisan nulis teks profil tokoh kanthi nggunakake medhia *e-Scrapbook* lan tanpa nggunakake medhia *e-Scrapbook* siswa kelas VII SMP Negeri 9 Kota Mojokerto ngenani piwulangan nulis teks profil tokoh.

Paedahe Panliten

Asil panliten iki bisa menehi motivasi, kawruh, pengalaman anyar lan nggampangake siswa nyinaoni basa Jawa, mligine ing babagan katrampilan nulis teks profil tokoh. Asil panliten iki uga bisa mbiyantu guru sajrone ngandharake materi pasinaonan basa Jawa lan bisa ngrembakake medhia *e-Scrapbook* kang bakal ditrapake ing pasinaonan kelas VII lan bisa ngundhakake katrampilan nulis teks profil tokoh siswane supaya ngundhakake mutu lan kualitas sekolah lan pendhidhikan. Asile panliten iki nduweni paedah praktis yaiku bisa nambah wawasan lan kawruh sarta bisa didadekake panliten sabanjure.

Hipotesis Panliten

Hipotesis asale saka tembung hypo tegese ing ngisor lan thesa tegese bener. Hipotesis panliten iki minangka asil sawetara saka underan panliten. Hipotesis panliten iki diperang dadi loro yaiku, hipotesis nihil (Ho) lan hipotesis alternatif (Ha). Saka panliten iki, hipotesise yaiku :

H₁ : Medhia e-Scrapbook ngundhakake kawasisan nulis teks profil tokoh siswa kelas VII SMP Negeri 9 Kota Mojokerto ngenani piwulangan taun 2019/2020.

H₀ : Medhia e-Scrapbook ora bisa ngundhakake kawasisan nulis teks profil tokoh siswa kelas VII SMP Negeri 9 Kota Mojokerto ngenani piwulangan taun 2019/2020.

Wewatesane Tembung

Panliti menahi teges tetembungan kang dadi irah-irahane panliten iki supaya nylarasake maksud lan pamikire panliti lan pamaca, yaiku :

- 1) Medhia yaiku minangka sarana kang ngemu informasi utawa kawruh antarane sumber lan panampa.
- 2) *E-Scrapbook* yaiku seni ngrantam poto utawa memorabilia kang asring ana gegayutane karo kedadeyan-kedadeyan kang spesial. Antarane momen rabi, lair, kekancan, lulus sekolah, lan traveling, (Lia, 2014: ii).
- 3) Katrampilan nulis yaiku nggambarake lambang-lambang grafik kang nggambarake samubarang basa kang dingerteni dening wong liya, saengga wong-wong liya bisa maca lambang-lambang grafik kasebut yen dheweke ngerti basa lan gambar grafik kasebut, (Tarigan, 2008:22).
- 4) Biografi yaiku riwayat tokoh kang ditulis dening wong liya. (Alwi, 2002:155)
- 5) Panliten eksperimen (eksperimen research) yaiku panliti sengaja nuwuhake sawijine kedadeyan utawa kahanan, banjur diteliti kepriye akibate (Arikunto, 2010:9).

TINTINGAN KAPUSTAKAN

Medhia

Kanthe cara harfiah, medhia ateges prantara utawa pangantar. Medhia yaiku prantara utawa pangantar pesen saka pangirim marang panampa pesen. Tegese medhia piwulangan miturut para ahli :

Miturut Hamalik (sajrone Kustandi lan Sutjipto, 2013:7) medhia minangka alat komunikasi kanggo efektifitas proses pamulangan, fungsi medhia kanggo nggayuh tujuan pendidikan, dumasane proses pamulangan, hubungan antara metodhe mulang lan medhia piwulangan, paedah metodhe pendidikan sajrone pasinaon, pamilihe lan panganggane medhia pendidikan, maneka jinis alat lan teknik medhia pendidikan, medhia pendidikan sajrone materi, lan usaha inovasi sajrone medhia pendidikan.

Miturut Sadiman (sajrone Kustandi lan Sutjipto, 2013:7) medhia yaiku prantara utawa pangantar pesen saka pangirim menyang panampa pesen. Miturut Raharjo (sajrone Kustandi lan Sutjipto, 2013:7) medhia yaiku wadah kang isine pesen kang sumbere pesen iku pengin dibacutake marang panampa pesen kasebut. Materi kang ditampa yaiku pesen intruksional, yen tujuan kang pengin digayuh yaiku anane proses pamulangan.

Adhedhasar andharan saka panemune para ahli bisa dijupuk dudutan yen medhia medhia piwulangan yaiku alat prantara kang nduweni fungsi menehi informasi kanthi luwih cetha lan trep.

Adhedhasar andharan ing ndhuwur bisa diwenehi wewatesan ngenani medhia. Ing ngisor iki titikane medhia miturut panemu Gerlach lan Ely (sajrone Kustandi lan Sutjipto, 2013:7) yen medhia wigati banget dienggo lan medhia uga bisa mbiyantu guru yaiku :

1) Titikan Fiksatif (*Fixative Property*)

Titikan fiksatif nggambarake kawasisan medhia bisa ngrekam, nyimpen, nglestunake, lan ngrekonstruksi samubarang objek utawa perkara. Objek bisa diurutna maneh kanthi medhia kayata fotografi, video tape, audio tape, disket komputer, compact disk lan film. Objek kang wis dijupuk gambare (direkam) kanthi video kamera banjur direproduksi saengga bisa digunakake kapan wae.

2) Titikan Manipulatif (*Manipulatif property*)

Kedadeyan kang mbutuhake wektu kang luwih bisa disuguhake marang siswa kanthi wektu 2-3 menit kanthi teknik njupuk gambar time-lapse recording. Tuladhane proses tsunami lan reaksi kimia bisa dijinggleng kanthi tayangan dialonake.

3) Titikan Distributif (*Distributif Property*)

Titikan distributif saka medhia bisa wae ditrapake sajrone kelas kanthi stimulus pengalaman kang padha ngenani kedadeyan iku. Distribusi medhia ora mung sajrone kelas utawa sekolah tartamtu nanging disebar ing sekolah-sekolah daerah tartamtu. Konsistensi informasi kang wis direkam bakal padha utawa memper karo asline.

Medhia dibutuhake dening guru supaya para siswa bisa nangkep, lan nggampangake siswa nampa materi. Pamilihane jinis medhia kudu gathuk marang tujuan pasinaon kang ana. Fungsi utamane medhia piwulangan yaiku alat bantu sajrone pasinaon kanggo ngundhakake piwulangan, kang dipangaribawani kahanan lan sinau kang dituwuhake dening guru.

Levie lan Lentz (sajrone Kustandi lan Sutjipto, 2013:19) ngandharake patang fungsi medhia piwulangan, mligine medhia visual, yaiku fungsi atensi, fungsi afektif, fungsi kognitif, lan fungsi kompensoris. Fungsi-fungsi piwulangan kasebut luwih jangkepe ing ngisor iki :

- 1) Fungsi atensi medhia visual minangka inti, yaiku narik lan ngarahake kawigatene siswa kanggo konsentrasi

marang isi pasinaonan kang nduweni sesambungan kanthi makna visual kang ditampilake utawa kanthi teks materi pasinaonan.

2) Fungsi afektif medhia visual bisa dideleng saka tingkat kesenengane siswa nalikane sinau (utawa maca) teks gambar.

3) Fungsi kognitif medhia visual bisa dideleng saka temuan-temuan panliten kang ngandharake yen lambang visual utawa gambar nglancaraké tujuwan kanggo ngerteni lan ngelingake informasi utawa pesen kang kinandhut sajrone gambar.

4) Fungsi kompensatoris medhia piwulungan katon saka asile panliten yen medhia visual kang menehi konteks kanggo mahami teks, supaya mbiyantu siswa kang kurang sajrone kawasisan maca kanggo njupuk dudutan saka informasi sajrone teks lan nyoba ngelingake.

Andharan ing ndhuwur yaiku fungsi medhia piwulungan miturut Levie lan Lentz. Banjur ing ngisor iki bakal dijlentrehake paedha medhia piwulungan miturut para ahli. Miturut panemu Sudjana lan Riva'i (sajrone Kustandi lan Sutjipto, 2013:21) paedha medhia piwulungan sajrone proses pasinaonan siswa yaiku :

- 1) pasinaonan bakal luwih narik kawigaten siswa saengga bisa nuwuhake motivasi sinau.
- 2) Bahan pasinaonan bisa luwih cetha maknane saengga bisa luwih dingerteni dening siswa lan bisa nguwasani saha nggayuh tujuwan pasinaonan.
- 3) Methode ngulang bisa luwih variasi. Ora mung komunikasi verbal kanthi panuturane saka guru.
- 4) Siswa bisa luwih akeh nglakoni kagiyatan sinau.

Medhia e-Scrapbook

e-Scrapbook yaiku saka tembung “e” kang ateges elektronik lan “*Scrapbook*” kang ateges seni ngrantam poto utawa memorabilia kang asring ana gegayutane karo kedadeyan-kedadeyan kang spesial. Antarane momen rabi, lair, kekancan, lulus sekolah, lan traveling (Lia, 2014: ii). *e-Scrapbook* yaiku salah sawijine medhia saka *scrapbook* kang diinovasi awujud aplikasi arupa *flash player*, saengga bisa dienggo ing komputer. Aplikasi *e-Scrapbook* iki tampilane kaya buku *Scrapbook* lan isine ana materi nulis teks profil tokoh, tata carane nulis teks profil tokoh, tuladhane teks profil tokoh, lan gladhen kang *interaktif*. *E-Scrapbook* iki kalebu aplikasi kang anyar ing jagad pasinaonan basa Jawa.

Kawasisan Nulis

Nulis yaiku nggambarake lambang-lambang grafik kang nggambarake samubarang basa kang dingerteni dening wong liya, saengga wong-wong liya bisa maca lambang-lambang grafik kasebut yen dheweke ngerti basa lan gambar grafik kasebut, (Tarigan, 2008:22). Dadi nulis yaiku komunikasi ora langsung, ora pethukan yen

wicara komunikasi langsung lan komunikasi kanthi cara *tatap muka*.

Kagiyatan nulis nglibatake unsur-unsur yaiku panulis minangka wong kang ngandharake pesen, isi tulisan, medhia lan pamaca. Proses nulis minangka cara komunikasi utawa sesambungan antara panulis lan pamaca.

Miturut Morsey (sajrone Tarigan, 2008:4) nulis digunakake kanggo lapuran utawa menehi kawruh lan ana pangaribawane; lan maksud lan tujuwan kang kaya mangkono bisa digayuh dening wong-wong kang bisa nyusun pikirane lan ngandharake kanthi cetha. Andharan kang cetha iki gumantung karo pikiran, organisasi, penganggone tembung-tembung, lan struktur kalimat.

Adhedhasar panemu ing ndhuwur bisa dijupuk dudutan yen nulis yaiku salah sawijine kawasisan bebasa kang ngandharake kagiyatan komunikasi kanthi cara ora langsung kang sumbere saka gagasan utawa pikiran kang arupa tulisan.

Teks Profil Tokoh

Biografi yaiku riwayat tokoh kang ditulis dening wong liya (Alwi, 2002:155). Teks profil tokoh yaiku ringkasan sederhana saka biografi. Biografi wujud buku, dadi luwih cetha lan akeh banget kang dirembug. Yen teks profil tokoh kuwi sacuwil saka biografi kasebut. Teks profil tokoh kalebu teks naratif.

Teks profil tokoh nduweni titikan supaya bisa nengeri yen teks kasebut yaiku teks profil tokoh. Titikane teks profil tokoh yaiku kudu nggatekna bab-bab ing ngisor iki:

- 1) Teks profil tokoh kudu ngemot crita kang sapener-pener dumadi marang tokoh kasebut.
- 2) Tokoh kasebut bisa dadi teladan kanggo wong liya adedhasar pengalaman urip tokoh kasebut sajrone ngadepi perkara-perkara kang dumadi ing uripe saengga bisa dadi sukses nganti saiki.

Teks profil tokoh uga nduweni struktur pambangune teks. Struktur teks profil tokoh bakal kaandharake ing ngisor iki.

1) Orientasi

Bageyan orientasi yaiku bageyan kang nepungake tokoh sajrone biografi. Panulis bakal nepungake tokoh kang bakal ditulis lan nuduhake prestasi kang digayuh karo tokoh kasebut. Bab iki nuduhake yen tokoh kasebut wigati kanggo diwaca

2) Perkara

Sawise nepungake tokoh banjur dijlentrehna perkara-perkara wigati kang dialami dening tokoh kasebut. Bab iki panulis njlentrehake kanthi cara kronologis.

3) Re-orientasi

Bab re-orientasi kalebu bab panutup. Bab iki panulis njlentrehna ngenani pamanggihe marang para tokoh kang dicritana. Pamanggihe bisa positif utawa negative gumantung panulise (Sulistiani, 2015 : 21)

Lelandhesane Teori

Perangan lelandhesane teori iki bakal diandharna teori kang digunakake panliti sajrone panliten. Panliten kang bakal ditindakake yaiku pangaribawane medhia scrapbook tumrap kawasisan nulis teks profil tokoh, saengga panliten iki nggunakake teori kang cundhuk miturut para ahli.

Medhia kang bakal digunakake yaiku medhia scrapbook. Scrapbook yaiku seni ngrantam poto utawa memorabilia kang asring ana gegayutane karo kedadeyan-kedadeyan kang spesial. Antarane momen rabi, lair, kekancan, lulus sekolah, lan traveling, (Lia, 2014: ii). Teori nulis nggunakake panemune saka Tarigan (2008:22) Kawasisan nulis yaiku nggambarake lambang-lambang grafik kang nggambarake samubarang basa kang dingerteni dening wong liya, saengga wong-wong liya bisa maca lambang-lambang grafik kasebut yen dheweke ngerti basa lan gambar grafik kasebut.

METODHE PANLITEN

Ancangan Panliten

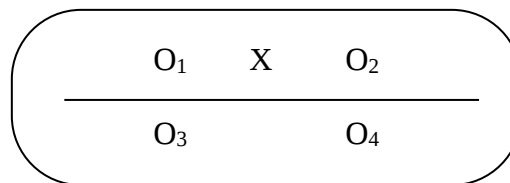
Ancangan panliten kang dienggo sajrone panliten kanthi irah-irahan Pangaribawane Medhia Scrapbook tumrap kawasisan nulis teks profil tokoh Kelas VII SMP Negeri 9 Kota Mojokerto yaiku panliten eksperimen (eksperimen research). Panliten eksperimen yaiku metodhe panliten kang digunakake kanggo nggoleki pangaribawane tindakan tartamtu tumrap liyan sajrone kahanan kang kondusif (sugiyono, 2013:72).

Panliten iki nduweni tujuan ngandharake anane pangaribawane medhia e-scrapbook tumrap kawasisan nulis teks profil tokoh yen dibandhingake marang pasinaonan kang ora nggunakake medhia. Mula dibutuhake dhata-dhata numerik, banjur dhata-dhata kasebut dianalisis nggunakake statistik. Panliten kuantitatif luwih akeh nuntut nggunakake angka, saka nglumpukake dhata, proses serta asile (Arikunto, 2010:27).

Jinis Ancangan Panliten

Jinis ancangan kang dipilih dening panliti yaiku *Quasi Experimental Design* kanthi model *Nonquivalen Control Group Design*. Jinis ancangan iki memper karo *pretest-posttest control group design*, nanging ancangan iki klompok eksperimen lan klompok kontrol ora dipilih kanthi cara random (Sugiyono, 2013:116).

Jinis ancangan panliten *Quasi Experimental Design* kanthi model *Nonquivalen Control Group Design* kaya ta ing ngisor iki.

Gambar: *Nonquivalent Control Group Design*

(Sugiyono, 2013:116)

Katrangan :

O₁ : Pretest kanggo kelas eksperimen

O₂ : posttest kanggo kelas eksperimen

O₃ : pretest kanggo kelas kontrol

O₄ : posttest kanggo kelas kontrol

X : treatment utawa tumindak arupa piwulangan nggunakake medhia.

Bedane biji rata-ratane antarane kelas kontrol lan kelas eksperimen yaiku O₂ lan O₄ sawise bakal diuji signifikane kanthi cara statistik. Tata carane yaiku saben rong klompok kasebut diwenehi pretest, treatment (kang beda), banjur diwenehi posttest. Luwih cetha maneh bakal kaandharake ing ngisor iki.

Tahap kapisan yaiku menehi pretest kanthi tujuan kanggo ndeleng kawasisan siswa sadurunge diwenehi treatment (tumindak). Pretest iki diujina marang kelas eksperimen lan kelas kontrol. Kelas eksperimen sajrone panliten iki yaiku siswa kelas 7A SMP Negeri 9 Kota Mojokerto lan kelas kontrol yaiku siswa kelas 7B SMP Negeri 9 Kota Mojokerto.

Tahap kapindho yaiku menehi treatment (tumindak). Treatment kang diwenehna arupa medhia scrapbook. Treatment iki amung diwenehna ing kelas eksperimen.

Tahap katelu yaiku menehi post-test kanthi tujuan kanggo ndeleng kawasisan siswa sawise diwenehi treatment (tumindak). Post-test iki diujina marang kelas eksperimen lan kelas kontrol.

Populasi lan Sampel

Populasi yaiku wilayah generalisasi saka objek utawa subjek kang nduweni kuwalitas lan sipat tartamtu kang dipilih dening panliti kanggo disinaoni, (Sugiyono, 2013:119). Populasi sajrone panliten iki yaiku siswa kelas VII SMP Negeri 9 Mojokerto.

Sampel yaiku perangane saka cacah lan sipat kang diduweni dening populasi (Sugiyono, 2013:120). Panjupukan sampel dileksanani kanthi tujuan njupuk dhata lan informasi kang dibutuhake panliten iki. Cara njupuk sampel iki yaiku *sampling purposive*, yaiku cara nemtokake sampel kanthi panimbangan tartamtu

(Sugiyono, 2013:124). Panjupuke sampel dijupuk kanthi cara wis ditemtokake dening panliti. Sampel kang dipilih yaiku kabeh siswa kelas VIIA SMP Negeri 9 Mojokerto minangka kelas eksperimen kang cacahé ana 32 siswa. lan kabeh siswa kelas VIIB SMP Negeri 9 Mojokerto minangka kelas kontrol uga cacahé ana 32 siswa.

Subjek, Lokasi, lan Wektu Panliten

Subjek, lokasi lan wektu panliten kang bakal ditindakake, luwih cethane bisa dideleng ing ngisor iki.

1) Subjek Panliten

Subjek Panliten iki yaiku siswa kelas 7A ing SMP Negeri 9 Kota Mojokerto kanthi 32 siswa minangka kelas eksperimen lan kelas 7B kanthi 32 siswa minangka kelas kontrol.

2) Lokasi Panliten

Lokasi Panliten iki dilakokake ing SMP Negeri 9 Kota Mojokerto, Jalan Semeru No. 50, Margelo, Wates, Kec. Magersari, Kota Mojokerto, Jawa Timur. Panliten iki dilakokake ing SMP Negeri 9 Kota Mojokerto amarga kawasisan nulis teks profil tokoh butuh dingrembaka.

3) Wektu Panliten

Wektu panliten iki yaiku dilakokake nalika semester ganjil tahun ajaran 2019/2020. Panliten iki dilakokake nganti sawulan, yaiku saminggu kaping pisan pertemuan, sajrone pertemuan ana kegiatan kang dilakokake nganti 2x40 menit.

Variabel Panliten

Variabel panliten yaiku salah sawijine atribut utawa sipat utawa pambijine saka manungsa, objek, utawa kagiyatan kang nduweni jinis tartamtu kang ditetepake dening panliti kanggo disinaoni banjur njupuk dudutan anggone panlitene (Sugiyono, 2013:64). Panliten ing ndhuwur bisa diperang dadi telu variabel, yaiku

1) Variabel bebas (*independent*)

Variabel bebas yaiku variabel kang dipangaribawani utawa kang njalari anane variabel kaiket. Sajrone panliten iki variabel bebase yaiku medhia *e-Scrapbook*.

2) Variabel kaiket (*dependent*)

Variabel kaiket yaiku variabel dipangaribawani utawa dadi akibate, jalaran anane bebas. Sajrone panliten iki variabel kaikete yaiku kawasisan nulis teks tokoh profil.

3) Variabel kontrol

Variabel iki ditrepake dening panliti, yen panliti pengin ngontrol supaya variabel njaba kang pengin diteliti ora ana pangaribawane antara variabel bebas lan kaiket, utawa pengin nggawe panliten kang asipat mbandingake (Siregar, 2014:11). Variabel kontrol

sajrone panliten iki yaiku materi pasinaonan, bahan ajar, lembar pre-test lan post-test.

Tata Cara Ngumpulake Dhata

Miturut panemune Sugiyono (2013:308) tata cara ngumpulake dhata yaiku tahap kang paling utama sajrone panliten, amarga tujuwan utama saka panliten yaiku oleh dhata. Tata cara ngumpulake dhata iku ana akeh yaiku wawancara, angket, observasi, tes, lan dokumentasi. Sajrone panliten iki tata cara ngumpulake dhata yaiku wawancara, observasi, tes lan dokumentasi.

Angket

Ancase angket panliten iki kanggo mangerteni respon siswa tumrap medhia *e-Scrapbook*. Angket kang digunakake sajrone panliten iki yaiku angket katutup (cased questionnaire), wis ana wangsulane saengga responden mung milih. (Arikunto, 2010 : 195).

Observasi

Observasi kang dilakokake sajrone panliten iki yaiku *observasi partisipan*. Observasi partisipan yaiku observer nduweni peran ganda yaiku minangka pengamat lan dadi bageyan sajrone panliten lan dadi kang diamati (Rahayu, 2004). Kanthi maksud panliti melu dadi guru (pengajar). Panliti ngamati proses kagiyatan siswa kanggo didadekake sumber dhata panliten. Ancase panliten iki yaiku supaya mangerteni sabeneré dhata kawasisan nulis teks profil tokoh siswa kelas 7.

Tes

Tes kang digunakake yaiku arupa pre-test lan post-test. Pre-test diwenehake kanggo siswa ing pasinaonan kawiwitan. Pre-test iki nduweni tujuwan kanggo ndeleng kahanan utawa kawasisan kang kawitan siswa ngenani materi nulis teks profil tokoh. Pre-test uga nduweni guna kanggo pathokan kang bakal digunakake mbandingna dhata kang dipikolehi ing panliten iki.

Post-test diwenehake kanggo siswa sawise pasinaonan. Ing panliten iki, post-test nduweni guna kanggo menehi gambaran marang panliti ngenani kawasisan kang digayuh dening siswa sawise pasinaonan. Soal post-test kang digunakake yaiku nggawe teks profil tokoh. Panliten iki siswa diwenehi tumindak nggunakake medhia *e-Scrapbook* ing kelas eksperimen.

Dokumentasi

Dokumentasi sajrone panliten iki yaiku arupa dhata identitas siswa, lan foto nalika nindakake panliten.

Instrumen Panliten

Instrumen panliten kang dienggo panliten iki yaiku alat utawa fasilitas kang digunakake dening panliti

sajrone nglumpukake dhata supaya pakaryan kang ditumindake bisa luwih gampang lan asile luwih apik, kang ateges luwih cermat, jangkep, sistematis saengga gampang diolah (Arikunto, 2010:203).

Soal Tes

Instrumen kang digunakake kanggo ngumpulake dhata kang digunakake sajrone panliten iki yaiku soal-soal tes kang awujud pre-test lan post-test.

1) Pre-test

Miturut Sudjana (2013:117), pre-test yaiku tes kanggo siswa sadurunge proses pasinaonan dileksanani. Pre-test iki nduweni tujuan kanggo ndeleng kahanan utawa kawasisan kang kawitan siswa sajrone kelas kontrol lan eksperimen.

2) Post-test

Post-test yaiku tes kang diwenehna sawise piwulangan wis bar (Sudjana, 2013:117). Tes iki diwenehake nalika piwulangan wis bar ing kelas kontrol lan kelas eksperimen. Post-test diwenehake ing kelas kontrol supaya mangerti kepriye undhakane siswa sawise diwenehi piwulangan tanpa nggunakake medhia, yen ing kelas eksperimen supaya bisa mangerti kepriye undhakane siswa sawise ditrapake medhia *e-scrapbook*.

Piranti Piwulangan

Piranti piwulangan kang disiyapake marang panliti yaiku RPP (Rencana Pelaksanaan Pembelajaran) kanggo ancangan lan apa bae kang bakal ditindakake ing panliten. RPP kang digunakake dening panliti ana loro yaiku RPP kanggo kelas kontrol lan eksperimen. Pambédane RPP kelas kontrol lan eksperimen yaiku anane panganggane medhia *e-Scrapbook* ing kelas eksperimen. Jinis kurikulum kang dienggo ing SMP Negeri 9 Kutha Mojokerto yaiku kurikulum 2013.

Tata Cara Ngandharake Dhata

Tata cara analisis dhata kang kanggo mangsuli underane panliten utawa nguji hipotesis kang wis dirumusake (Sugiyono, 2013:333). Analisis dhata yaiku salah sawijine proses nggoleki lan nyusun dhata kanthi cara sistematis kang pikoleh saka panliten iki. Analisis dhata sajrone panliten iki yaiku uji validitas lan reliabilitas, t- signifikansi kelas kontrol lan kelas eksperimen, analisis dhata afektif, T-tes, Nguji Hipotesis. Luwih jangkepe ing ngisor iki.

Uji Validitas

Sadurunge instrumen didadekake alat pangumpulake dhata, instrumen kudu diujina luwih dhisik. Ancase uji validitas supaya kanggo nguji tingkat validitas lan realibilitas kang slaras karo panemune Arikunto

(2010:211), yen instrumen kang apik kudu njangkepi rong syarat kang wigati yaiku valid lan reliabel. Validitas instrumen sajrone panliten iki yaiku uji validitas lan reliabilitas. Validitas yaiku nuduhake sapira alat ukur bisa ngukur apa kang pengin diukur (Siregar, 2014:46). Uji validitas butir soal nggunakake rumus korelasi product moment, yaiku :

$$r_{xy} = \frac{n \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{(n \sum x^2 - (\sum x)^2)(n \sum y^2 - (\sum y)^2)}}$$

Katrangan :

r_{xy} : koefisien korelasi antara variabel x lan variabel y

n : cacah responden

x : skor variabel (wangsulane responden)

y : skor total saka variabel (wangsulane responden)

(Siregar, 2014:48)

Sawise pikoleh koefisiensi korelasi (r_{xy}), sabanjure ngitung penafsiran utawa interpretasi harga koefisiensi korelasi kanthi cara mbandingake (r_{xy}) kanthi r tabel (r_t) kang ana sajrone tabel r teoritik. Kanthi syarat yen $r_{xy} \geq r_t$ teoritik dadi korelasine signifikan (valid) yen $r_{xy} < r_t$ teoritik ateges korelasine ora signifikan (ora valid). Cara nemtokake r teoritik yaiku kanthi mriksa angka sajrone tabel nilai r product moment kang nuduhake cacah n sampel kang ditliti marang taraf signifikansi $\{(\alpha=5\% ; n-2)\}$ (bisa wae kaaran taraf panampa 95%).

Uji Reliabilitas

Instrumen kang wis pinercaya, dadi kanthi cara otomatis reliabel uga ngasilake dhata kang pinercaya. Yen dhata dijupuk slaras karo kasunyatan, mula kaping pira wae dhatane dijupuk, asile bakal tetep. Reliabilitas nuduhake tingkat andhalane samubarang. Reliabel ateges bisa dipercaya lan bisa diandhalake (Arikunto, 2010:211). Kanggo ngitung reliabilitas ing panliten iki, panliti nganggo rumus Alpha, yaiku :

$$r_{11} = \left[\frac{K}{K-1} \right] \left[1 - \frac{\sum \sigma_b^2}{\sigma_1^2} \right]$$

Katrangan :

r_{11} : reliabilitas instrument

k : akehe butir pitakonan utawa akehe soal

$\sum \sigma_b^2$: cacah varians butir

σ_1^2 : varians total

(Arikunto, 2010:239)

t-signifikansi Kelas Eksperimen lan Kelas Kontrol

Rumus kanggo nemtokake t-signifikansi ing kelas eksperimen lan kelas kontrol. Rumus iki kanggo ngaweruhi signifikan apa orane antarane biji pre-test lan post-test. Rumus bisa dideleng ing ngisor iki.

$$t = \frac{Md}{\sqrt{\frac{\sum X^2 d}{N(N-1)}}}$$

katrangan :

Md = mean saka biji pre-test lan post-test kelas eksperimen lan kelas kontrol

- Carane ngitung d (tabel)
D = biji post-test – biji pre-test
- Carane ngetung Mean

$$Md = \frac{\sum d}{N}$$

$\sum X^2 d$ = jumlah kuadrat deviasi

N = cacah subjek

Analisis Dhata Afektif

Pangitungan asil observasi pengamatan afektif bisa dideleng kanthi rumus ing ngisor iki.

$$P = \frac{f}{N} \times 100\%$$

(Sudjana, 2007 : 129)

Katrangan :

P = persentase

f = cacah skor kang diasilake

N = cacah skor maksimal

T-Test

Adhedhasar wujud disain kang digunakake sajrone panliten iki yaiku nonequivalent control group design, dadi analisis dhata kang digunakake yaiku rumus t-test. T –test digunakake kanggo nguji signifikansi pambada rong mean kang asale saka rong distribusi. Wujud rumus T-test yaiku :

$$t = \frac{M_x - M_y}{\sqrt{\left[\frac{\sum X^2 - \frac{(\sum X)^2}{N_x}}{N_x + N_y - 2} \right] \cdot \left[\frac{1}{N_x} + \frac{1}{N_y} \right]}}$$

Katrangan :

- My : nilai rata-rata asil per klompok treatment
 Mx : nilai rata-rata asil per klompok kontrol
 X : Varian saben nilai x2 lan x1
 Y : varian saben nilai y2 lan y1
 Ny : cacah subjek klompok treatment
 Nt : cacah subjek klompok kontrol

(Arikunto, 2010:355)

Sawise pikoleh asil nggunakake rumus kasebut, banjur dikonsultasi karo tabel nilai t. Yen harga $t_{hitung} > t_{tabel}$ mula nuduhake anane pangaribawa kang signifikan (Hipotesis ditampa)

nanging yen t_{hitung} luwih cilik saka t_{tabel} ($t_{hitung} < t_{tabel}$) mula nuduhake ora anane pangaribawa kang signifikan (hipotesis ditolak). Cara kanggo nemtokake t_{tabel} yaiku kanthi ndeleng derajat kebebasan (db) = $N_x + N_y - 2$ marang tabel nilai-nilai t kanthi taraf signifikan (α) = 5% (kasebut uga taraf panampa 95%).

Nguji Hipotesis

1) ngrumusake hipotesis

H_0 : ora ana pambada kang signifikan antarane kelompok kontrol kang ora nggunakake medhia *e-scrapbook* profil tokoh lan kelompok eksperimen kang nggunakake medhia *e-scrapbook* profil tokoh.

H_1 : ana pambada kang signifikan antarane kelompok kontrol kang ora nggunakake medhia *e-scrapbook* profil tokoh lan kelompok eksperimen kang nggunakake medhia *e-scrapbook* profil tokoh.

2) ngetung T-test. Dhata kang wis diklumpukake bakal dianalisis kanthi cara statistik nggunakake rumus T-test. Rumus iki digunakake kanggo mbandhingake asil piwulangan kelas kontrol lan kelas eksperimen.

3) Nemtokake taraf kepercayaan 95% utawa taraf signifikansi 5% ($\alpha = 0,05$), saka db kelas kontrol (32-1) lan db kelas eksperimen (32-1) mula bisa diitung db 64-2 = 62, t tabel = 2,000

4) mbandhingake t tabel lan t hitung

5) Nemtokake kriteria ditampa utawa ditolak hipotesis ing panliten iki, bisa dideleng ing ngisor iki

$t_{hitung} \geq t_{tabel}$ = signifikan (H_0 ditolak)

$t_{hitung} \leq t_{tabel}$ = ora signifikan (H_0 ditampa)

6) dudutan saka asil panliten

ANDHARAN ASIL PANLITEN

Andharan Asil Uji Validitas lan Reliabilitas

Wektu panliten kelas uji instrumen ditindakake dina Selasa, tanggal 10 September 2019 ing kelas 7C kang cacah siswa ana 32 siswa. Uji instrumen iki ditindakake kanthi wektu 2x40 menit.

Uji validitas instrumen dikawiti kanthi nyuwun panyarune para ahli. Panyarune para ahli kasebut minangka salah sawijine penunjang bahwa instrumen berkualitas sebagai alat ukur. Cacah para ahli kang disuwun panyarune ana loro yaiku validator ahli medhia lan ahli materi.

Validator ahli medhia ditindakake dening M. Ro'is Abidin, S. Pd., M. Pd. Minangka dhosen saka jurusan Desain Grafis, Fakultas Basa lan Seni lan validator ahli materi ditindakake dening Latif Nur Hasan, S. Pd., M. Pd. minangka dhosen saka jurusan pendidikan Basa lan sastra Jawa, Fakultas Basa lan Seni, Universitas Negeri Surabaya. Para ahli kasebut disuwun panyarune ngenani instrumen kang wis dienggo, apa perlu dibuak, ditambah kang anyar, ana perbaikan, tanpa perbaikan utawa

dirombak total. Asil saka pambiji para ahli bakal kaandharake ing ngisor iki.

Asil pambiji saka ahli medhia nuduhake yen medhia kasebut nduweni rata-rata total 80% kang kagolong “apik”. Adhedhasar panyarune ahli medhia, medhia pasinaon “e-Scrapbook Profil Tokoh” kagolong apik. Medhia iki layak digunakake kanggo panliten ing sekolah. Medhia iki digunakake ing pamulangan nulis teks profil tokoh. Isi ing sajrone medhia iki ana materi teks profil tokoh, tata carane nulis teks profil tokoh lan gladhen kanthi tampilan lan konten e-scrapbook kang nduweni daya tarik saengga bisa narik kawigatene siswa lan semangate siswa anggone sinau nulis teks profil tokoh. Sawise nyuwun panyarune saka Validator ahli medhia, banjur nyuwun panyarune validator ahli materi. Asile validhasi saka ahli materi bakal kaandharake ing ngisor iki.

Asil pambiji ahli materi nuduhake yen materi teks profil tokoh kagolong “apik banget” amarga Asil rata-rata saka pambiji ahli materi kasebut yaiku nduweni rata-rata total 95%. Mula asil validhasi kasebut nuduhake yen materi pasinaon layak lan bisa digunakake kanggo panliten ing sekolah. Kabukten saka asil pambiji kasebut rata-rata nuduhake yen materi sajrone medhia bisa dimangerteni siswa lan basa kang digunakake medhia gampang dimengerteni. Ora mung kuwi, kasalarasan materi sajrone medhia uga trep karo silabus lan kompetensi dasar. Adhedhasar panyarune ahli materi, yen materi iki “apik banget” saengga bisa dibacutake ing tahap sabanjure yaiku nguji validitas instrumen. Sawise ngandharake validhasi para ahli, banjur ngukur instrumen kanthi uji validitas korelasi product moment. Asil uji validitas soal kognitif bakal kaandharake ing ngisor iki.

Tabel Rekapitulasi Asil Uji Validitas Soal Kognitif

BUTIR SOAL	UJI VALIDITAS	KETERANGAN
1	0,377 > 0,349	Valid
2	0,534 > 0,349	Valid
3	0,448 > 0,349	Valid
4	0,540 > 0,349	Valid
5	0,578 > 0,349	Valid

Adhedhasar pangitungan biji kognitif kasebut ngasilake r_{hitung} kang luwih saka r_{tabel} kanthi $N = 32$ ing taraf signifikansi 5% yaiku 0,349. Kabukten saka butir soal no. 1 ngasilake $r_{hitung} = 0,377$, soal no. 2 ngasilake $r_{hitung} = 0,534$, soal no. 3 ngasilake $r_{hitung} = 0,448$, soal no. 4 ngasilake $r_{hitung} = 0,540$, soal no. 5 ngasilake $r_{hitung} = 0,578$.

Asil saka pambandhing antarane r_{hitung} lan r_{tabel} butir soal no. 1 ngasilake $r_{hitung} = 0,377 > r_{tabel} = 0,349$. Asil saka pambandhing antarane r_{hitung} lan r_{tabel} butir soal

no. 2 ngasilake $r_{hitung} = 0,534 > r_{tabel} = 0,349$. Asil saka pambandhing antarane r_{hitung} lan r_{tabel} butir soal no. 3 ngasilake $r_{hitung} = 0,448 > r_{tabel} = 0,349$. Asil saka pambandhing antarane r_{hitung} lan r_{tabel} butir soal no. 4 ngasilake $r_{hitung} = 0,540 > r_{tabel} = 0,349$. Asil saka pambandhing antarane r_{hitung} lan r_{tabel} butir soal no. 5 ngasilake $r_{hitung} = 0,578 > r_{tabel} = 0,349$. Saka asil pambandhing kasebut bisa didudut yen butir soal no. 1 nganti 5 iku valid lan layak kanggo alat ukur.

Sawise nguji soal kognitif lan kabukti saben butir soal padha valid kanggo panliten ing kelas kontrol lan eksperimen, soal psikomotor uga bakal diuji kevaliditasane. Soal psikomotor diuji coba ing kelas uji instrumen kanthi menehi perintah siswa kanggo nggawe teks profil tokoh kang wis ana titikane profil tokoh kang wis disiyapake dening panliti. Saka tes psikomotor iki siswa bisa dibiji adhedhasar indhikator yaiku (1) bener lan salah sajrone panulisan tembung, (2) bener lan salah sajrone panulisan ukara, (3) cacahé pada sajrone teks, (4) kreatifitas siswa ngembangake teks, lan (5) runtute susunan struktur teks profil tokoh. Rekapitulasi asil validitas soal psikomotor bakal diandharake kaya mangkene.

Adhedhasar pangitungan biji psikomotor saben butir soal ngasilake r_{hitung} yaiku 0,711, 0,749, 0,739, 0,522, 0,741. Kabukten saka asil pambandhing antarane r_{hitung} butir soal no. 1 nganti soal no. 5 kang linuwih dhuwur tinimbang r_{tabel} kanthi $N = 32$ ing taraf signifikansi 5% yaiku 0,349. Buktine bisa dideleng tabel ing ngisor iki.

Tabel Rekapitulasi Asil Biji Validitas Soal Psikomotor

BUTIR SOAL	UJI VALIDITAS	KETERANGAN
1	0,711 > 0,349	Valid
2	0,749 > 0,349	Valid
3	0,739 > 0,349	Valid
4	0,522 > 0,349	Valid
5	0,741 > 0,349	Valid

Tabel kasebut mbuktekake yen asil pambandhing antarane r_{hitung} lan r_{tabel} indhikator soal no. 1 ngasilake $r_{hitung} = 0,377 > r_{tabel} = 0,349$. Asil saka pambandhing antarane r_{hitung} lan r_{tabel} butir soal no. 2 ngasilake $r_{hitung} = 0,534 > r_{tabel} = 0,349$. Asil saka pambandhing antarane r_{hitung} lan r_{tabel} butir soal no. 3 ngasilake $r_{hitung} = 0,448 > r_{tabel} = 0,349$. Asil saka pambandhing antarane r_{hitung} lan r_{tabel} butir soal no. 4 ngasilake $r_{hitung} = 0,540 > r_{tabel} = 0,349$. Asil saka pambandhing antarane r_{hitung} lan r_{tabel} butir soal no. 5 ngasilake $r_{hitung} = 0,578 > r_{tabel} = 0,349$. Asil pambandhing kasebut nuduhake yen indhikator soal no.1 nganti no. 5 iku valid lan layak dinggo alat ukur.

Analisis Asil Uji Realibilitas Instrumen

Sawise nguji validhasi nang para ahli, banjur nguji validitas saben soal kang asile padha valid lan layak kanggo alat ukur banjur nguji realibilitas instrumen kasebut. Kanggo mbuktekake reliabel apa orane asil tes ing kelas uji instrumen iki, asil pambijine bakal diandharake ing ngisor iki.

$$r_{11} = \left(\frac{k}{k-1} \right) \left(1 - \frac{\Sigma \sigma_b^2}{\sigma_t^2} \right)$$

$$r_{11} = \left(\frac{5}{5-1} \right) \left(1 - \frac{136,12}{154,28} \right)$$

$$r_{11} = 0,882$$

adhedhasar pangitungan biji kognitif kasebut, ngasilake $r_{itung} = 0,882$. Asil r_{itung} kasebut banjur dibandingake karo r_{tabel} kanthi $df-n = 32-2 = 30$ ing taraf signifikansi 5% yaiku $r_{tabel} = 0,361$. Asil pambandhing antarane r_{itung} lan r_{tabel} ngasilake $r_{itung} = 0,882 > r_{tabel} = 0,361$. Saka asil biji kognitif kasebut bisa didudut yen soal pre-test lan post-test reliabel utawa layak digunakake kanggo panliten ing kelas kontrol lan eksperimen.

Sabanjure nguji biji kognitif lan kabukti reliabel kanggo panliten ing kelas kontrol lan eksperimen, biji psikomotor uga bakal diuji kelayakane. Soal psikomotor dities ing kelas instrumen kanthi menehi perintah siswa nggawe teks profil tokoh kang wis ana titikane profil tokoh kang wis disiyapake dening panliti. Saka tes psikomotor iki siswa bisa dibiji adhedhasar indhikator yaiku (1) bener lan salah sajrone panulisan tembung, (2) bener lan salah sajrone panulisan ukara, (3) cacahé pada sajrone teks, (4) kreatifitas siswa ngembangake teks, lan (5) runtute susunan struktur teks profil tokoh. Rekapitulasi asil biji soal psikomotor kelas instrumen bakal diandharake kaya mangkene.

$$r_{11} = \left(\frac{k}{k-1} \right) \left(1 - \frac{\Sigma \sigma_b^2}{\sigma_t^2} \right)$$

$$r_{11} = \left(\frac{5}{5-1} \right) \left(1 - \frac{79,58}{189,81} \right)$$

$$r_{11} = 0,419$$

adhedhasar pangitungan biji psikomotor kasebut, ngasilake $r_{itung} = 0,419$. Taraf signifikansi 5% kanthi $df-n = 32-2 = 30$ yaiku $r_{tabel} = 0,361$ banjur dibandingake kanthi asil r_{itung} . Asil pambandhing antarane r_{itung} lan r_{tabel} ngasilake $r_{itung} = 0,419 > r_{tabel} = 0,361$. Saka asil biji psikomotor kasebut bisa didudut yen soal psikomotor ing pre-test lan post-test reliabel utawa layak digunakake kanggo panliten ing kelas kontrol lan eksperimen.

Andharan Asil Panliten 1 Kelas Eksperimen

Panliten iki bakal ngandharake asil panliten ing kelas eksperimen. Kelas eksperimen kang digunakake dening panliti yaiku kelas 7A kang cacahé 32 siswa. Panliten iki ditindakake dening panliti tanggal 16 September 2019 tabuh 08.20-09.40 alokasi wektu sajrone piwulangan ing kelas eksperimen yaiku 2x40 menit. Panliten ing kelas eksperimen iki nggunakake medhia e-scrapbook kanggo ngundhakake kawasisane siswa anggone nulis teks profil tokoh. Panliten iki ditindakake mung sapatemon. Ing patemon kasebut siswa diwenahi soal pre-test kanggo ngukur kawasisan dhasar siswa. Andharan asil panliten 1 kelas eksperimen bakal diandharake ing ngisor iki.

Asil pambiji pre-test bisa kang ditindakake ing kelas eksperimen ngasilake biji rata-rata kelas yaiku 59,141. Asil biji kelas kasebut durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71 kang wis ditemtokake dening sekolahan. Ana 6 siswa kang nggayuh standar kelulusan minimal, lan ana 26 siswa durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71.

Pangitungan persentase tuntas apa orane kelas eksperimen saka asil pretest iki yaiku $\frac{6}{32} \times 100\% = 18,75\%$ kang nggayuh KKM lan $\frac{26}{32} \times 100\% = 81,25\%$ kang durung nggayuh KKM. Kelas kang bisa nggayuh ketuntasan nganti 80% bisa diarani tuntas, nanging ing pre-test iki akeh siswa kang durung nggayuh standar kelulusan minimal dadine asil pre-test iki durung tuntas. Ancase nindakake pre-test iki supaya mangerteni pengetahuan dhasar siswa ngenani teks profil tokoh.

Adhedhasar asil pambiji post-test kasebut, bisa dideleng yen asil biji post-test kang ditindakake dening kelas eksperimen ngasilake biji rata-rata kelas yaiku 71,172. Asil rata-rata biji kelas kasebut kalebu bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71 kang wis ditemtokake dening sekolahan. Ana 21 siswa kang nggayuh standar kelulusan minimal, lan ana 11 siswa durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71.

Pangitungan persentase tuntas apa orane kelas eksperimen saka asil post-test iki yaiku $\frac{21}{32} \times 100\% = 65,63\%$ kang nggayuh KKM lan $\frac{11}{32} \times 100\% = 34,37\%$ kang durung nggayuh KKM. Mula bisa didudut sajrone panliten kang kapisan iki, persentase ketuntasan ing kelas eksperimen durung bisa nggayuh ketuntasan nganti 80%.

Sawise iku ngitung efektivitasé pasinaon nganggo t-signifikansi lan nguji hipotesis. Tata carane ngitung t-signifikansi bakal kaandharake ing ngisor iki.

$$t = \frac{Md}{\sqrt{\frac{\Sigma X^2 d}{N(N-1)}}}$$

$$t = \frac{12}{\sqrt{\frac{3343}{(32)(31)}}}$$

$$t = 6,52$$

Adhedhasar pangitungan t-signifikansi ing ndhuwur, bisa dingerteni yen $t_{itung} = 6,52$, dene t_{tabel} kanthi $db = n-1 = 32-1 = 31$ lan taraf signifikan 0,05 dadi $t_{tabel} = 2,039$. Andharan kasebut bisa dijlentrehake yen $t_{itung} = 6,52 > t_{tabel} = 2,039$. Asil iki nuduhake yen “ H_0 ditolak” lan “ H_1 ditampa”. Asil kasebut bisa didudut yen ana pambada kang signifikan antarane biji pre-test lan biji post-test ing kelas eksperimen. Anane undhak-undhakan kang signifikan kasebut nuduhake yen panganggone medhia *e-scrapbook* sajrone pasinaon ing kelas eksperimen bisa mbiyantu siswa sajrone pasinaon nulis teks profil tokoh lan nyengkuyung asile tes siswa.

Andharan Asil Panliten 1 Kelas Kontrol

Panliten iki bakal ngandharake asil panliten ing kelas kontrol. Panliten iki ditindakake dening panliti tanggal 16 September tabuh 13.00-14.30 alokasi wektu sajrone piwulangan ing kelas kontrol yaiku 2x40 menit. Kelas kontrol kang digunakake dening panliti yaiku kelas 7B kang cacahé 32 siswa, cacahé siswa padha karo ing kelas eksperimen. Panliten ing kelas kontrol iki tanpa nggunakake medhia pasinaon kanggo ngundhakake kawasisane siswa anggone nulis teks profil tokoh. Panliten iki ditindakake mung sapatemon. Ing patemon kasebut siswa diwenahi soal pre-test kanggo ngukur kawasisan dhasar siswa. Andharan asil panliten 1 kelas kontrol bakal diandharake ing ngisor iki.

Adhedhasar asil pambiji pre-test kang ditindakake dening kelas kontrol ngasilake biji rata-rata kelas yaiku 58,906. Asil biji kelas kasebut durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71 kang wis ditemtokake dening sekolahan. Ana 23 siswa durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal lan ana 9 siswa kang nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71.

Pangitungan persentase tuntas apa orane kelas eksperimen saka asil pretest iki yaiku $\frac{9}{32} \times 100\% = 28,125\%$ kang nggayuh KKM lan $\frac{23}{32} \times 100\% = 71,875\%$ kang durung nggayuh KKM. Pangitungan persentase kasebut nuduhake yen luwih saka 50% kang durung nggayuh KKM lan durung tuntas amarga isih kurang saka 80%. Ancase nindakake pre-test iki supaya mangerteni pengetahuan dhasar siswa ngenani teks profil tokoh.

Adhedhasar asil pambiji post-test kang wis ditindakake ing kelas kontrol ngasilake biji rata-rata kelas yaiku 65,938. Asil biji kelas kasebut durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71 kang wis ditemtokake dening sekolahan. Ana 10 siswa kang

nggayuh standar kelulusan minimal, lan ana 22 siswa durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71.

Pangitungan persentase tuntas apa orane kelas kontrol saka asil post-test iki yaiku $\frac{10}{32} \times 100\% = 31,25\%$

kang nggayuh KKM lan $\frac{22}{32} \times 100\% = 68,75\%$ kang durung nggayuh KKM yen dibandhingake antarane kang wis nggayuh KKM lan durung nggayuh KKM yaiku $31,25\% < 68,75\%$. Asil bandhingan kasebut nuduhake yen siswa kang durung nggayuh KKM luwih akeh tinimbang kang wis nggayuh KKM. Mula bisa didudut sajrone panliten kang kapisan iki, persentase ketuntasan ing kelas kontrol durung bisa nggayuh ketuntasan nganti 80%.

Kelas kontrol kasebut banjur ngitung efektivitase pasinaon nganggo t-signifikansi lan nguji hipotesis. Tata carane ngitung t-signifikansi bakal kaandharake ing ngisor iki.

$$t = \frac{Md}{\sqrt{\frac{\sum x^2 d}{N(N-1)}}}$$

$$t = \frac{7}{\sqrt{\frac{1343}{(32)(31)}}}$$

$$t = 5,93$$

Adhedhasar pangitungan t-signifikansi kasebut, bisa dingerteni yen $t_{itung} = 5,93$, dene t_{tabel} kanthi $db = n-1 = 32-1 = 31$ lan taraf signifikan 0,05 dadi $t_{tabel} = 2,039$. Andharan kasebut bisa dijlentrehake yen $t_{itung} = 5,93 > t_{tabel} = 2,039$. Asil iki nuduhake yen “ H_0 ditolak” lan “ H_1 ditampa”. Asil kasebut bisa didudut yen ana pambada kang signifikan antarane biji pre-test lan biji post-test ing kelas kontrol. Kelas kontrol tanpa nggunakake medhia *e-scrapbook* kanggo ngundhakake kawasisan nulis teks profil tokoh.

Andharan Asil Panliten 2 Kelas Eksperimen

Panliten iki ditindakake dening panliti tanggal 7 Oktober 2019 tabuh 08.20-09.40 alokasi wektu sajrone piwulangan ing kelas eksperimen yaiku 2x40 menit. Kelas eksperimen kang digunakake dening panliti yaiku kelas 7A kang cacahé 32 siswa. Panliten kapindho ing kelas eksperimen iki ditindakake kanthi padha karo panliten kang kapisan. Andharan asil panliten kang kapindho kelas eksperimen bakal diandharake ing ngisor iki.

Adhedhasar asil pambiji pre-test kang ditindakake ing kelas eksperimen ngasilake biji rata-rata kelas yaiku 62,656. Ana 4 siswa kang nggayuh standar kelulusan minimal, lan ana 28 siswa durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71. Standar kelulusan minimal iku ditemtokake dening sekolahan.

Pangitungan persentase tuntas apa orane kelas eksperimen saka asil pretest iki yaiku $\frac{4}{32} \times 100\% = 12,5\%$

kang nggayuh KKM lan $\frac{28}{32} \times 100\% = 87,5\%$ kang durung nggayuh KKM. Senadyan pre-test wis ditindakake kanthi ping pindhoo nanging pre-test iki isih durung bisa nggayuh ketuntasan nganti 80%. Isih akeh siswa kang durung nggayuh KKM yaiku ana 28 siswa. Ancase nindakake pre-test iki supaya mangerteni pengetahuan dhasar siswa ngenani teks profil tokoh.

Sawise ngandharake asil pre-test banjur ngandharake asil pambiji post-test kang ditindakake ing kelas eksperimen ngasilake biji rata-rata kelas yaiku 76,719. Asil biji kelas kasebut wis bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71 kang wis ditemtokakae dening sekolahan. Ana 29 siswa kang nggayuh standar kelulusan minimal, lan ana 3 siswa durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal.

Pangitungan persentase tuntas apa orane kelas eksperimen saka asil post-test iki yaiku $\frac{29}{32} \times 100\% = 90,625\%$ kang nggayuh KKM lan $\frac{3}{32} \times 100\% = 9,375\%$ kang durung nggayuh KKM. Pangitungan persentase kasebut bisa dideleng yen luwih akeh siswa kang nggayuh KKM yaiku 90,625% tinimbang siswa kang durung nggayuh KKM yaiku 9,375%. Mula bisa didudut sajrone panliten kang kapindho iki, persentase ketuntasan ing kelas eksperimen wis bisa nggayuh ketuntasan nganti 80%.

Pangitungan efektivitas pasinaon nganggo t-signifikansi lan nguji hipotesis iki padha karo ing panliten kang kapisan. Tata carane ngitung t-signifikansi bakal kaandharake ing ngisor iki.

$$t = \frac{Md}{\sqrt{\frac{\sum X^2 d}{N(N-1)}}}$$

$$t = \frac{14,2}{\sqrt{\frac{1678,23}{(32)(31)}}}$$

$$t = 10,92$$

Adhedhasar pangitungan t-signifikansi kasebut, bisa dingerteni yen $t_{itung} = 10,92$, dene t_{tabel} kanthi db = n-1 = 32-1 = 31 lan taraf signifikan 0,05 dadi $t_{tabel} = 2,039$. Andharan kasebut bisa dijlentrehake yen $t_{itung} = 10,92 > t_{tabel} = 2,039$. Asil iki nuduhake yen “ H_0 ditolak” lan “ H_1 ditampa”. Asil kasebut bisa didudut yen ana pambeda kang signifikan antarane biji pre-test lan biji post-test ing kelas eksperimen (panliten 2). Anane undhak-undhakan kang signifikan kasebut nuduhake yen panganggone medhia e-scrapbook sajrone pasinaon ing kelas eksperimen bisa mbiyantu siswa sajrone pasinaon nulis teks profil tokoh lan nyengkuyung asile tes siswa. Asil panliten kang kapindho iki padha karo panliten kang pisan, yaiku padha-padha luwih saka t_{tabel} yaiku 2,039.

Andharan Asil Panliten 2 Kelas Kontrol

Panliten kang kapindho iki bakal diandharake asil panliten ing kelas kontrol. Kelas kontrol kang digunakake dening panliti yaiku kelas 7B kang cacahé 32 siswa. Panliten iki ditindakake dening panliti tanggal 7 Oktober tabuh 13.00-14.30 alokasi wektu sajrone piwulangan ing kelas kontrol yaiku 2x40 menit. Panliten kang kapindho ing kelas kontrol iki tanpa nggunakake medhia pasinaon kanggo ngundhakake kawasisane siswa anggone nulis teks profil tokoh. Andharan asil panliten kang kapindho kelas kontrol bakal diandharake ing ngisor iki.

Asil pambiji pre-test kang wis kalampahan ing kelas kontrol ngasilake biji rata-rata kelas yaiku 62,344. Asil biji kelas kasebut durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71. Ana 22 siswa durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal lan ana 10 siswa kang nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71.

Pangitungan persentase tuntas apa orane kelas eksperimen saka asil pretest iki yaiku $\frac{10}{32} \times 100\% = 31,25\%$ kang nggayuh KKM lan $\frac{22}{32} \times 100\% = 68,75\%$ kang durung nggayuh KKM. Ana 22 siswa kang durung tuntas kanthi persentase 68,75%, persentase kasebut durung nganti standar ketuntasan yaiku 80%. Asil kasebut mbuktekake yen ing pre-test iki akeh siswa kang durung nggayuh standar kelulusan minimal dadine asil pre-test iki durung tuntas.

Banjur asil pambiji post-test kang wis ditindakake ing kelas kontrol ngasilake biji rata-rata kelas yaiku 67,422. Asil biji kelas kasebut durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71 kang wis ditemtokakae dening sekolahan. Ana 11 siswa kang nggayuh standar kelulusan minimal, lan ana 21 siswa durung bisa nggayuh standar kelulusan minimal yaiku 71.

Pangitungan persentase tuntas apa orane kelas kontrol saka asil post-test iki yaiku $\frac{11}{32} \times 100\% = 34,375\%$ kang nggayuh KKM lan $\frac{21}{32} \times 100\% = 65,625\%$ kang durung nggayuh KKM. Mula bisa didudut sajrone panliten kang kapindho iki, persentase ketuntasan ing kelas kontrol durung bisa nggayuh ketuntasan nganti 80%. Pambandhingan antarane panliten kang kapisan lan kapindho post-test ing kelas kontrol padha-padha durung bisa nggayuh standar ketuntasan.

Asil efektivitas pasinaon kang nganggo t-signifikansi lan nguji hipotesis. Tata carane ngitung t-signifikansi bakal kaandharake ing ngisor iki.

$$t = \frac{Md}{\sqrt{\frac{\sum X^2 d}{N(N-1)}}}$$

$$t = \frac{5,1}{\sqrt{\frac{1218,57}{(32)(31)}}}$$

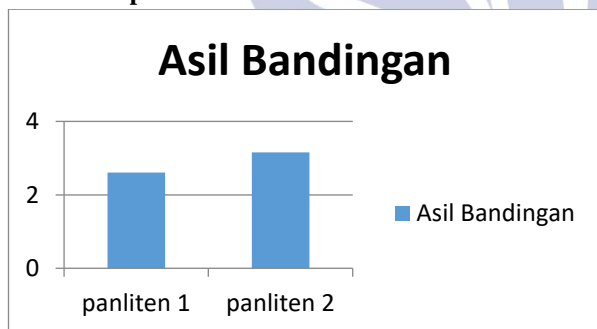
$$t = 4,64$$

Adhedhasar pangitungan t-signifikansi kasebut, bisa dingerteni yen $t_{hitung} = 4,64$, dene t_{tabel} kanthi $db = n-1 = 32-1 = 31$ lan taraf signifikan 0,05 dadi $t_{tabel} = 2,039$. Andharan kasebut bisa dijlentrehake yen $t_{hitung} = 4,64 > t_{tabel} = 2,039$. Asil iki nuduhake yen “ H_0 ditolak” lan “ H_1 ditampa”. Asil kasebut bisa didudut yen ana pambada kang signifikan antarane biji pre-test lan biji post-test ing kelas kontrol. Kelas kontrol tanpa nggunakake medhia e-scrapbook kanggo ngundhakake kawasisan nulis teks profil tokoh.

Biji antarane kelas eksperimen lan kelas kontrol nduweni cacah kang beda antarane biji pre-test lan post-test. Adhedhasar saka andharan kasebut, bisa didudut yen medhia e-scrapbook nduweni pangaribawa marang kawasisan nulis teks profil tokoh sajrone proses pasinaon ing kelas eksperimen. Panliten kang kapisan asile padha karo panliten kang kapindho. Luwih cethane bisa dideleng ing diagram ngisor iki.

Diagram

Asil Bandingan Pangaribawane Medhia e-Scrapbook tumrap Kawasisan Nulis Teks Profil Tokoh

Adhedhasar diagram kasebut bisa didudut yen kaloro panliten nduweni sipat kang signifikan, nanging panliten kapindho nuduhake biji T-Test signifikansi kang luwih dhuwur tinimbang panliten kang kapisan yaiku $3,16 > 2,61$. Asil pambandingan kasebut nuduhake yen panganggone medhia e-Scrapbook kang ditindakake kanthi ping pindho bisa mangaribawani kawasisan siswa tumrap nulis teks profil tokoh luwih apik maneh. Kabukten saka diagram kasebut yen panliten kapindho luwih dhuwur tinimbang kang kapisan.

Angket Respon Siswa

Asil saka angket respon siswa yaiku rata-rata para siswa kanthi 90% ngrespon seneng lan nggatekake sajrone pasinaon nulis teks profil tokoh. Bab kasebut mbuktekake yen akeh siswa milih wangsulan positif, yaiku sarujuk banget lan sarujuk ing lembar angket kasebut. Rata-rata para siswa kanthi 10% ora sarujuk, bab kuwi mbuktekake

yen para siswa mung saithik kang ngrespon kanthi respon negatif.

Asil Pengujian Hipotesis

Adhedhasar asile panliten kang wis kaandharake kasebut bisa didudut yen medhia e-Scrapbook kasil olehe mangaribawani tumrap kawasisan nulis teks profil tokoh. Kabukten saka asil pangujian hipotesis. Hipotesis uga disengkuyung dening pamalihane sampel. Sampel dijupuk kanthi cara *sampling purposive*, yaiku sampel dipilih ora kanthi cara random, nanging wis di temtokake. Sampel kang wis ditemtokake uga mbuktekake yen hipotesis H_1 ditampa.

Asil pangujian hipotesis yaiku H_0 ditolak lan H_1 ditampa kanthi $t_{hitung} 3,16 > t_{tabel} 2,00$ ing panliten kapindho lan $t_{hitung} 2,61 > t_{tabel} 2,00$ ing panliten kapisan ateges asil panliten kang ditindakake dening panliti ing kelas kontrol lan kelas eksperimen kuwi signifikan lan medhia e-Scrapbook kang digunakake ing kelas eksperimen sajrone pasinaon nulis teks profil tokoh nduweni daya pangaribawa tumrap kawasisan nulis teks profil tokoh. Lan panliten kasebut kasil, amarga $t_{hitung} > t_{tabel}$.

Bukti saliyané kang nyengkuyung medhia e-Scrapbook nduweni pangaribawa tumrap kawasisan nulis teks profil tokoh yaiku saka biji kelas kontrol kang tanpa nggunakake medhia e-Scrapbook. Biji rata-rata kang diasilake para siswa ing kelas kontrol isih kurang saka KKM kang wis ditemtokake dening sekolahan. Biji rata-rata kang diasilake dening para siswa ing kelas eksperimen luwih saka KKM kang wis ditemtokake dening sekolahan yaiku 71.

Asil respon siswa uga nambah nyengkuyung yen medhia e-Scrapbook bisa narik minat lan kawigatene para siswa kang ateges e-Scrapbook nduweni daya pangaribawa tumrap kawasisan nulis para siswa. Ora mung kuwi, medhia e-Scrapbook uga mbiyantu para siswa ngerteni materi pasinaon. Asil respon siswa kang diasilake dening kelas kontrol lan kelas eksperimen nuduhake yen 90% siswa sarujuk banget lan sarujuk olehe nggunakake medhia e-Scrapbook sajrone pasinaon nulis teks profil tokoh.

PANUTUP

Dudutan

Bab iki bakal ngandharake ngenani asil dudutan saka panliten kang wis ditindakake ing tanggal 9 September nganti 9 Oktober 2019. Asil dudutan kang bakal diandharake yaiku pangaribawane medhia e-Scrapbook tumrap kawasisan nulis teks profil tokoh kelas 7 SMP Negri 9 Mojokerto. Panliten ditindakake dening panliti kaping pindho ing kelas kontrol lan kelas eksperimen. Andharan kang wis diandharake sadurunge, mula bisa didudut :

- 1) Asil panliten 1 lan 2 ing kelas eksperimen minangka kelas nggunakake medhia *e-Scrapbook* ana pambada signifikan nalika nindakake pre-test lan post-test. Asil pangitungan ing panliten 1 nuduhake $t_{hitung} = 6,52 > t_{tabel} = 2,039$ lan asil pangitungan ing panliten 2 nuduhake $t_{hitung} = 10,92 > t_{tabel} = 2,039$.
- 2) Asil panliten 1 lan 2 ing kelas kontrol minangka kelas tanpa nggunakake medhia *e-Scrapbook* ana pambada signifikan nalika nindakake pre-test lan post-test. Asil pangitungan ing panliten 1 nuduhake $t_{hitung} = 5,93 > t_{tabel} = 2,039$ lan asil pangitungan ing panliten 2 nuduhake $t_{hitung} = 4,64 > 2,039$.
- 3) Medhia *e-Scrapbook* nduweni pangaribawane kang signifikan antarane kelas kontrol kang tanpa nggunakake medhia *e-Scrapbook* lan kelas eksperimen kang nggunakake medhia *e-Scrapbook*. Asil panliten kang diitung nggunakake uji t ngasilake $t_{hitung} = 2,61 > t_{tabel} = 2,000$ ($0,05$ kanthi $db = 64-2 = 62$) ing panliten 1 lan ing panliten 2 $t_{hitung} = 3,16 > t_{tabel} = 2,000$ ($0,05$ kanthi $db = 64-2 = 62$). Mula bisa dingerteni yen H_0 ditolak lan H_1 ditampa ateges ana pambada kang signifikan antarane kelas kontrol kang ora nggunakake medhia *e-Scrapbook* lan kelas Eksperimen kang nggunakake medhia *e-Scrapbook*.
- 4) Kagiyaan proses pasinaon nulis teks profil tokoh ing kelas eksperimen ing panliten 1 lan 2 yaiku rata-rata bijine 90,975, biji mau kalebu “apik banget” jalaran luwih saka rata-rata 90 tegese kagiyaan mau ditindakake kanthi apik banget. Kagiyaan proses pasinaon nulis teks profil tokoh ing kelas kontrol ing panliten 1 lan 2 yaiku rata-rata bijine 83,15, biji mau kalebu “apik” jalaran luwih saka rata-rata 80 tegese kagiyaan mau ditindakake kanthi apik banget.
- 5) Adhedhasar angket respon siswa nuduhake yen ana respon positif. Rata-rata respon siswa 90% siswa sarujuk banget lan sarujuk yen nulis teks profil tokoh nggunakake medhia *e-Scrapbook* lan medhia kasebut nduweni paedah tumrap pasinaon.
- 6) Asil panliten wiwit panliten kang kapisan nganti kapindho kang wis ditindakake bisa dijupuk dudutan yen H_0 ditolak lan H_1 ditampa kang ateges yen medhia *e-Scrapbook* bisa ngundhakake kawasisan nulis teks profil tokoh.

Pamrayoga

Panliten iki supaya bisa menahi pambiyantu kanggo panliten sabanjure. Panliten iki oleh

pambiyantu saka dosen pambimbing, skripsi, guru pamong lan kanca sejawat. Panliten kanthi irah-irahan “Pangaribawane Medhia *e-Scrapbook* tumrap Kawasisan Nulis Teks Profil Tokoh kelas VII SMPN 9 Kota Mojokerto” iki isih adoh saka sampurna, mula panliti nyuwun pangapura yen ana lepat lan kurange anggone nyusun asil panliten iki. Adhedhasar panliten iki, panliti ndonga supaya panliten sabanjure bisa luwih apik maneh.

KAPUSTAKAN

- Alwi, et al. 2002. *Kamus Besar Bahasa Indonesia*. Jakarta: Balai Pustaka.
- Arikunto, Suharsimi. 2010. *Prosedur Penelitian: Suatu Pendekatan Praktik*. Jakarta: Rineka Cipta.
- Kustandi, Cecep dan Bambang Sutjipto. 2013. *Media pembelajaran: Manual dan Digital*. Bogor : Ghalia Indonesia.
- Lia, Ratna. 2014. *Mahar Scrapbook (Kreasi Mahar Unik Dengan Tema Menarik ala Scrapbook)*. Surabaya: Trubus Agrisarana.
- Melikhova, I., & Skorobogatova, A. (2020). Foreign Language Writing in the Context of Modern Language Education in Non-Linguistic Majors. *International Journal of Instruction*, 13(2). (dideleng 14 Januari 2020)
- Rahayu, Iin Tri, S. Psi. dan Ardani, Tristiadi Ardi, S. Psi., M. Si. 2004. Observasi dan Wawancara. Malang: Bayumedia.
- mastarmudi.blogspot.com/2010/07/pengertian-observasi.html. (dideleng 14 Januari 2020)
- Siregar, Syofan. 2014. *Metode Penelitian Kuantitatif*. Jakarta: Kencana.
- Sudjana, Nana. 2009. *Penilaian Hasil Belajar Mengajar*. Bandung: Sinar Baru Algesindo
- Sudjana, Nana dan Ahmad Rivai. 2010. *Media Pengajaran*. Bandung: Sinar Baru Algesindo.
- Sugiyono,. 2013. *Metode Penelitian Pendidikan: Pendekatan Kuantitatif, Kualitatif, dan R&D*. Bandung: Alfabeta.
- Sulistiani, dkk. 2015. *Kirya Basa Kelas VII*. Surabaya : Dinas Pendidikan Jawa Timur
- Sunarto, M. J. D., Hariadi, B., Sagirani, T., Amelia, T., & Lemantara, J. (2020). MoLearn, a Web-and Android-Based Learning Application as an Alternative for Teaching-Learning Process In High School. *Internasional Journal Of Instruction*, 13(1), 53-70. doi:10.29333/iji.2020.1314a (dideleng 14 Januari 2020)